

La redaktoro de GI adiaŭas

En 1965 mi fondis Geologian Sekcion (GS) de ISAE, kiu en 1968 aperigis la unuan volumon de GEOLOGIO INTERNACIA (GI). Bonŝance, tiu ĉi periodaĵo renkontiĝadis ne sole kun memkomprenaj obstakloj, sed ankaŭ kun efika subteno fare de diverslandaj – ĉu institucioj, ĉu unuopuloj – por eldoni la GI-volumojn. Freŝdate, apartan laŭdon meritas la prezidanto de ISAE, prof. d-ro *Rüdiger Sachs*, kiu kun enormaj komplezo kaj labor-oferego ebligis aperon de la volumoj naŭa kaj deka. Tiun ĉi lastan, do jubilean, nun vi tenas en viaj manoj.

Tamen, la ĉefa danko apartenu al ĉiuj aŭtoroj, kontribuintaj al serioza ellaboro de la terscienca leksiko en Esperanto. Dum la pasinta jarcentuono, ili faris tion enkadre de siaj special-geologiaj traktaĵoj. Oni danke memortenu precipe la jam forpasintajn eminentulojn; ĉiu el ili senlace kaj diligente fosis sian sulkon...

Post la konsiderinde longa GS-aktivado ankaŭ mi fariĝis jam ekstreme aĝa, do nature alvenas la tempo por adiaŭi; ĝi estu tiom pli facila, ĉar mi nepre konscias, ke la stafeton transprenos fak kolegoj pli junaj, pluportonte la torĉon. Ja necesas daŭre fronti kontraŭ la minaca kulturhegemonio fare de granda(j) etnolingvo(j) sur la kampo ne nur geologia, ne nur scienca: tiamaniere efektiviĝi la idealon de Komenio pri justa, sen-diskriminacia, neŭtrala solvo internacilingva.

Prago, 2006-12-17

RNDr. *Josef Kavka*, C Sc.

Estas ĝojige, kiom multegaj ISAE-anoj sekvis la alvokon kontribui per artikolo okaze de nia centjariĝo. Kun la ricevita materialo mi povas pleniĝi jam tutan SR-jarkolekton! Kelkaj personoj tamen aŭtoris la unuan fojon por Scienca Revuo, kaj ili certe baldaŭ rimarkis, ke Esperanto ne estas tiom facila lingvo kiam oni volas verki faksciencan artikolon. Pri tio povas multe rakonti la tekstreviziantaj kontrollegantoj, kiuj ofte ŝvitis kaj ĝemis dum lingvaĵa korektado kaj plibonigo...

Kiom ripoziga por redakta teamo, kiam venas prespretaj kontribuoj fare de grupo de samfakuloj, jam sperte redaktitaj de kompetenta redaktoro! La rezulto estas unufaka SR-kajero geologia, komunlabore preparita de Faka Sekcio de ISAE – kvazaŭ speciala donaco por la festkajera sinsekvo centjariĝ-omaĝa! Estas tio, kion mi deziras al nia Asocio por la ĵus komenciĝinta Nova Jaro: ke pluaj Fakaj Sekcioj ene de ISAE aktivus kun okaza eldono de speciala unufaka SR-kajero!

Eŝvego, 2007-01-20

Rüdiger Sachs, prezidanto de ISAE

Cikleco en la geologia evoluo de la Tero

Jannes M. MABESOONE

Enkonduko

Longperioda ciklo

Unu el la plej tipe surprizaj aspektoj de la geologia registraĵo estas la apero de cikloj kun malsamaj periodoj. Tiaj ripetoj povas kunigi kompletajn sistemojn aŭ eĉ pli longajn intertempojn, envolvantajn la evoluon de sediment-basenoj.

Cikloj tektonik-sedimentaj, kun periodoj de proksimume 0,1-0,2 jarmiliardoj (Ga)¹, kiel sugestitaj fare de *Mabesoone* (1988), inspiritaj de la verko de *Sloss & Speed* (1974), ŝajnas esti treege gravaj por la origino kaj evoluo de sediment-basenoj, sed provokis, sufiĉe rimarkinde, relative malmultan intereson ĝis antaŭ nelonge.

Tamen, iliaj rekono kaj preciza rekonstruo iĝas pli kaj pli malfacilaj, kiam pli aĝaj. Ne nur la geologia registraĵo malpligrandiĝas tiam, sed la plej aĝaj rokaĵoj aperas malpli ofte kaj estas ŝanĝitaj de ĉiaspecaj geologiaj procesoj, malfaciligante ĝustan interpreton.

La bazo: tektonik-sedimentaj epizodoj

La tektonik-sedimentaj epizodoj, kiuj servas kiel bazo por ĉi tiu konsidero, estas tiuj proponitaj fare de *Mabesoone* (1988), kaj nomitaj submerĝaj kaj oscilad-elmerĝaj respektive, ĉiu kun meza daŭro de 100 jarmilionoj (Ma)².

Dum submerĝa epizodo, kiu ŝajnas komenci ciklon, la terkrusta kratono suferas pro iom-post-ioma inundo flanke de la maro (mar-kratona fazo). Laŭlonge de konverĝaj marĝenoj povas ekzisti konsid-

¹ Ga = Gigajaro (10⁹ jaroj)

² Ma = Megajaro (10⁶ jaroj)